DEZVOLTAREA UNIVERSITĂȚII SUSTENABILE PRIN IMPLEMENTAREA POLITICILOR DE REDUCERE A IMPACTULUI NEFAST ASUPRA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

Maria HĂMURARU,
ORCID: 0000-0002-8197-2973
Mihaela BALMUȘ-ANDONE
ORCID: 0000-0002-5025-3351
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 502.131.1:378.4:005.591.6 **DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.7386346**

Abstract. *This article describes the role of university in educating the younger generation and developing their skills to participate in achieving the goals of sustainable economic development, but also by demonstrating student behavior as consumers in the context of environmental changes in society. The purpose of the research is to develop the action plan for the sustainable commitment of the Moldova State University, based on the experience of other universities in the world.*

Keywords: sustainable development, sustainable university, ecological education

Introducere. Dezvoltarea sustenabilă reprezintă o prioritate în evoluția economiei globale, dar și a Republicii Moldova. Una din componentele de bază a acestei priorități relevă învățământul superior care este una dintre industriile extrem de volatile datorită faptului că sistemele și modelele se schimbă mereu din cauza schimbărilor de mediu, tehnologiilor, percepțiilor părțile interesate și a timpului. Pentru a alimenta aceste schimbări, multe țări au experimentat diferite modele de învățământ superior, în care modelul de succes găsit până acum este un model mixt în care atât universitățile publice, cât și cele private li se permite să concureze pentru a îmbunătăți calitatea prin inovații. Inovația în educație reprezintă un produs de tip superior, primar, al creativității pedagogice, validat prin originalitatea sa și relevanța confirmată la nivel social, la scara sistemului și a procesului de învățămînt [1, p. 53-56].

Pornind de la ideea că pentru studenți, campusul universitar este un laborator pentru învăţarea sustenabilităţii şi dezvoltarea abilităților aferente, este evidentă importanța universității sustenabile. O încercare de a defini conceptul de „universitate sustenabilă" a fost realizată încă în 1990, prin Declarația de la Talloires, Franța, care a fost semnată de peste 265 de rectori și vice-rectori de la universități din peste 40 de țări de pe cinci continente. Acest lucru sugerează o recunoaștere din ce în ce mai mare a faptului că cercetarea academică, educarea și

conținuturile curriculare trebuie să se axeze pe obiectivele dezvoltării durabile. Conștientizând penuria specialiștilor în domeniul managementul mediului înconjurător, dar și în domeniile înrudite cu acesta, precum și insuficiența de percepere a profesioniștilor din diversele domenii, a consecințelor nefaste ale unor acțiuni asupra mediului și sănătății publice, declarația menționată identifică rolul universității în felul următor: „Universitățile educă majoritatea indivizilor responsabili cu dezvoltarea și organizarea instituțiilor sociale. Din acest motiv universitățile au imensa responsabilitate de a spori conștientizarea, cunoașterea, dezvoltarea tehnologiilor și instrumentelor necesare creării unui viitor ambiental sustenabil" [2].

Principii de organizare a universității sustenabile. Asociația liderilor universitari pentru un viitor durabil (The Association of University Leaders for a Sustenable Future) a stabilit un set de direcții și activități ce se regăsesc în universitățile pe deplin angajate în sustenabilitate. Pornind de la acestea și Universitatea de Stat din Moldova (USM) urmează să realizeze acțiuni în o serie de domenii:

- Declararea misiunii și obiectivelor instituției prin exprimarea angajamentului în ceea ce privește sustenabilitatea.
- Încorporarea conceptelor sustenabilității în disciplinele academice şi în cercetarea academică și studențească.
- Reflectarea conștientă asupra rolului instituției în sistemul social şi ecologic.
- Promovarea sustenabilității devine componentă a sistemului de criterii în vederea angajării şi chiar a promovării.
- Implementarea în procesele de producție și consum ale instituției a practicilor şi politicilor sustenabilității.
- Oferirea studenților suport instituțional și servicii cu privire la dezvoltarea durabilă.
- Participarea activă în formarea de parteneriate în vederea sporirii sustenabilității [3].

În contextul dezvoltării durabile, rolul învățământului superior include:

- Educarea studenților, ajutându-i să dobândească cunoștințe, abilități și atitudini despre interacțiunea complexă dintre factorii economici, sociali și de mediu;
- Identificarea soluțiilor tehnice și sociale la provocările prezentate de dezvoltarea durabilă;
- Asumarea poziției de catalizator al învățării despre dezvoltarea durabilă, dincolo de barierele învățământului superior, prin realizarea unor schimburi de cunoștințe și idei cu comunitățile locale, mediul de afaceri, guvern și alte entități din exteriorul țării.

Bune practici se atestă în mai multe universități europene, printre care modelul de implementare a managementului sustenabilității din Universitatea Babeș-Bolyai (Cluj-Napoca, România) îl considerăm printre cele mai relevante pentru practica USM [4].

În aceeași ordine de idei, și USM a inițiat o serie de acțiuni în vederea valorificării principiilor sustenabilității. Astfel, în virtutea implementării prevederilor Strategiei Naționale de Mediu pentru anii 2014-2023, USM se regăsește cu o serie de acțiuni, circumscrise obiectivelor strategice *Sporirea nivelului de cunoştinţe privind protecţia mediului în rândul elevilor, studenţilor şi angajaţilor şi asigurarea accesului la informaţia de mediu* și, respectiv *Îmbunătăţirea calităţii solurilor şi reconstrucţia ecologică a terenurilor degradate, afectate de alunecări şi a fâşiilor de protecţie a terenurilor agricole în proporţie de 100%* [5].

În susținerea demersurilor Strategiei, se propune implementarea unui plan de acțiuni, sinteza căruia este redată în Tabelul 1.

Tabelul 1. Planul de acțiuni al USM privind angajamentul în contextul sustenabilității

Obiectiv general	**Acțiuni strategice**	**Plan operațional**
Iluminare și electricitate	Reducere consum electric	Folosire exclusiv becuri economice
		Avize privind economisire alimentare cu energie electrică
Apă	Reducere consum apă	Înlocuire instalații apă cu unele economice
		Montare robinete și baterii cu temporizare
		Aviziere privind economisire apă
		Folosire produse ecologice de curățenie
Deșeuri	Managementul deșeurilor reciclabile	Instruire personal și studenți pentru reducere consum hârtie
		Utilizare documente în format electronic
		Coșuri gunoi pentru colectare selectivă deșeuri
	Managementul deșeurilor toxice	Amplasarea unor puncte de colectare a deșeurilor în facultățile cu profil experimental
		Amplasare containere pentru colectare baterii uzate
		Organizare colectare deșeuri chimice și a materialelor cu risc ridicat pentru sănătate
	Managementul echipamentelor electrice uzate	Organizare colectare echipamente electrice uzate sau inutilizabile

Parcări, transport, clădiri	Managementul sustenabil al parcărilor, clădirilor și încurajarea utilizării mijloacelor de transport eco	Reducere utilizare spații pentru parcări și recondiționarea lor ca spații verzi
		Încurajare metode alternative de transport
		Realizare de acoperișuri și fațade verzi
Educația ecologică a comunității academice și ocrotirea naturii	Organizarea educației ecologice la nivel de USM	Înființare centru de educație ecologică
		Introducere activităţi de dezvoltare sustenabilă şi protecţie a mediului
		Evenimente de educație ecologică
		Activități comune pentru creștere sustenabilitate

Sursa: elaborat de autori

Concluzii. Rolul universităților de a educa personalități responsabile prin prisma comportamentului sustenabil este primordial. Din acest motiv, USM nu este o excepție și asumă rolul în vederea implemetării obiectivelor Strategiei de mediu și a celor de dezvoltare durabilă. Aceste acțiuni vor spori conștientizarea, dezvoltarea tehnologiilor și instrumentelor necesare creării unui viitor ambiental sustenabil.

Referințe bibliografice:

1. Cristea,S., *Inovaţia în educaţie*. În: Didactica Pro, nr 4 (80), 2013, p. 53-56)
2. *Dezvoltare Durabilă (Sustenabilitatea)*. Programul Operațional Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 „Investește în oameni" POSDRU/156/1.2/G/133630 proiect „Dezvoltarea programelor de studii universitare şi extinderea oportunităţilor de învăţare pentru studenţi şi piaţa muncii." Fundația Solidaritate și Speranță, acesibil la: http://dpus.usv.ro/docs/A6/A6.4_continut_dezvoltare_durabila_(sustenabilitatea).pdf
3. Clugston,R., Calder, W., *Higher Education for Strong Sustainability* (Chapter 6), accesibil la: http://ulsf.org/wp-content/uploads/2020/06/HigherEdforStrongSust2014.pdf)
4. Strategia UBB Goes Green, accesibilă la http://green.ubbcluj.ro/strategia-ubb-goes-green/
5. Strategia Națională de Mediu pentru anii 2014-2023, accesibilă la: http://green.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=41&t=/Cadrul-normativ-si-de-politici/Strategia-de-mediu